

SZENTESÉSÉKÉ

VEGYES TARTALMU LAP

Megjelen vasárnap és csütörtökön reggel.
Előfizetési ár
 egy negyedévre 1 frt 25 kr., félévre 2 frt 50 kr.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 I. tized 265. szám, özv. Fried Józsefné urnó házában, hová a kéziratok címzendők.

Hirdetéseket
 és nyilttéri közleményeket a kiadóhivatal mérsékelt árjegyzék szerint számít.

A legifjabb nemzedék.

Szentes, 1890. április. 3.

A nemzetek figyelme újabb időben előszeretettel fordul a gyermeknevelés és ápolás nagyjelentőségű kérdése felé. Lassan lassan, ahogy a fegyveres béke által követelt katona létszám kiegészítése és fejlesztésénél az újabb sorozások alá mind satnyább és satnyább emberanyag kerül: annak megismerésére jutottak, hogy e bajon okvetlen és pedig alaposan kell segíteni, kezdve az orvoslást a kiinduló pontnál, a csecsemőnél, ahogy azt az ókor legedzettebb népe: a spártaiak tették.

Igy alakultak először az ovodák, melyek azonban csakhamar eltűntek bizonyultak, amennyiben ide a gyermek már csak 4—5 éves korában jut el és akkor sem azért, hogy edződjék, hanem: hogy játszva vezettségbe az iskolába s a tanulás nemes, de fásasztó művészetébe.

Az ovodáknak ezen kívül más szervezeti hibájuk is van. A köznép, a mizera plebs, idegenkedik tőle. Értelme nem fejlődött még oda, hogy ez intézmény áldásos és hasznos voltát belássa s ezenkívül a gyermekeknek az intézetbe küldése nem lévén kötelező — ahol ovodák keletkeztek is hazánkban, ezek túlnyomó részben exkluzív természetűek, melyekből — ha nyíltan nem mutatjuk is — az alsó néposztály gyermeke jóformán ki van zárva s a szülők ép érzelme megerőszel az exkluzivitást, tartózkodnak tőle, hogy gyermekeiket ide küldjék.

A gyermekápolás és nevelés apostolai jól látták ezt; megismerték idején a bajt s így még messzebb nyultak vissza a korban: megalapítva a gyermekmenhelyeket.

Ez intézmény áldásos volta első sorban a szegényebb néposztály sorsán kíván segíteni. Mótót nyújt a legszegényebb szülőnek is, hogy gondtalanul menjen nap-számba skora reggeltől, késő estig, míg ő maga véres verítékekkel keresi a maga és övéi kenyerét gondos, ápoló kezekre bízva a gyenge kis csemetét, melyet különben kénytelen volna vagy magával vinni a munkára, hol tisztasági hiányában szenved a zsege homunkulus, vagy alig valamivel idősebb gyermekére bízni, kinek gondatlansága még maga is felügyeletre szorult és örökös aggodalomban tartja az iránt: vajjon távolléte alatt nem esik-e otthon valami szerencsétlenség? — ami aztán természetesen csak munkakedvét zsbabaszja, erejét hasztalan emészti fel.

Végre aztán a gyermekápolás még itt sem állt meg, visszanyúlt még ko-

rábbra, egész a legifjabb nemzedékhez, a csecsemőkhoz, létet adva ezek szakszerű gondozása céljából a bölcsőgyeleteknek, melyek feladata: a pólyás babát venni ápolás alá s már ebben megvetni az egészség éltet és erőt adó ágját.

Mindéz intézmények közül, sajna, mi itt Szentesen és általában Csongrád-vármegyében csak az ovodát ismerjük s még ezzel is oly mostohán vagyunk ellátva, mint alig még egy vármegyéje széles e hazánk.

Szentesen, a vármegye székvárosában, melynek 30 ezer lakosa van, egyetlen oroda létezik; egy Csongrádon s újabbán egy Mindszenten, egy Dorosmán, Ennyi az egész.

S még ezeket is részben a jótékony-ság, részben a spekuláció hozta létre, míg a hatóságok — szinte röstelkedve és pirulva írjuk le — e téren semmit, éppen semmit sem tettek, ha csak azt nem nereztek valaminek, hogy mintegy két éve közgyűlési határozat hozott már Szentesen egy kisedővő felállítására, mely azonban máig is csak a közgyűlési jegyzőkönyv papírján van meg s ki tudja: meddig késnek még a tényleges létrehozására.

Végtelen hűds közöny ez a hatóságok részéről kivétel nélkül, mert hiszen épp ezeknek van leginkább alkalmuk évről-évre mind szomorubbán megbizonyosodni a sorozások alkalmával, hogy ez a korábban egészséges, ép magyar faj itt a közép Tisza mentén, az a nép, mely büszkén szereti magát e hazában a legmagyarabbnak vallani: hovatovább elcsenevész. satnyul — s az e sorozások alkalmából felvett jegyzőkönyvek rémesen világítják meg azt a vétkes mulasztást, mely nálunk már a csecsemők kellő gondozásának elhanyagolásánál kezdődik és mindvégig folytatást lel egészen az iskoláztatás koráig; mikor a most már általánosan kötelező tornázás végre némi kis javulást hozna ugyan létre, ha ez maga is kellő gyermekanyagot kapna és nem kényserlő épp a gyermekek túlnyomó részének nagy testi gyöngeségére és satnya voltára való tekintettel, a legkeddelgesebb hatások közt mozogni.

Ily körülmények közt, lehetetlen örömmel nem fogadnunk a közoktatás-ügyminiszter azon, az ügy fontosságára való tekintettel eléggé nem méltányolható buzgalomát, mellyel a kisedővást kötelezővé akarja tenni a törvény erejével.

Miben fog állani ez a kötelezett kisedővás — ezt ma még csak a legbeavatottabbak tudják: azok a szaktekinetők, kiket a miniszter épp a

törvényjavaslat elkészítésénél tanácskozásra hívott egybe.

Hisszük azonban, hogy mindenben megfelel majd a mi viszonyainknak s nemcsak a kisedővást, hanem a gyermekmenhelyek még sokkal elhanyagoltabb, sokkal mostohább ügyét is felöleli.

Még fokozottabb örömet kelt azonban bennünk az a körülmény, hogy végre nálunk is történik a közel jövőben valami a legifjabb nemzedék érdekében.

Létesült egy egylet, a „Csongrád-megyei orvos-gyógyász egylet”, mely a kisedővást elhanyagolt ügyének előbbvitelét tűzte ki egyik feladatául s valljuk meg: ennél szebb, nemesebb, nemzetesebb, emberbarátibb ügyet nem is segíthetne elő.

Az egylet jól fogta fel hivatását, mikor a kisedővást felkarolásával kezdi meg a működését. E téren, ezen a nálunk állandóan parlogandó levő mezőn arathatja legszebb babórait, ha tovább ápolja, sőt fejlesztí kebelében azt a nemes ambíciót, mellyel működését megkezdte.

Gyermekkiállítás rendezésével teszi meg az egylet az első lépést a haladás útján, hogy díjjak kiosztásával serkenesse a szülőket kisedők jó ápolására és testi épségük szakszerű fejlesztésére.

Hatalmas lökással viszi ezzel előbbre a gyermekápolás eddig egészen figyelmen kívül hagyott hazafias ügyét, annival inkább, mert a kiállítási díjakon kívül ugyanakkor népies fizeteket is oszt szét, melyek a kisedők ápolására, gondozására tanítják az anyákat.

De az egylet maga — bár tagadhatalanul sokat tehet — nem pótolhatja e téren évtizedek mulasztását egy magán.

A társadalomnak is segédkeznie kell tehát; segédkeznie azzal, hogy míg az egylet a szakértelemet adja a legifjabb nemzedék okszerű ápolására irányuló oktatásában, addig a társadalom adja meg neki az anyagi módot és eszközt arra való nézvést, hogy e téren hathatósan működhessen.

Főleg nagylelteink tehetnek e téren sokat és segíthetik magyarázó elő és fontos és hazafias ügy előbbvitelét.

S mert a magyar nő mindég tudott lelkesedni a szépért és jóért; szebb, jobb és emberesebb ügy istápolásához pedig bizonyára alig nyújtott egyszerű-egyszer segédkezet, mint a kisedővást ügye: ez okból hisszük, hogy felhívásunk nem lesz kiáltó szó a pusztában és Szentes város de Csongrád-vármegye lelkes hölgyei is elsőik lesznek azok közt, kik a csongrád-megyei orvos-gyógyász egylet által terbe vett gyermekkiállítás

sikerének biztosításához anyagilag is sikernek hozzájárulni és ezzel előbbre viszik az eddig oly mostoha elbánásban, úgyszólván egészen figyelmen kívül hagyott gyermekápolás ügyét.

Gondolják meg mind, hogy saját véreikről van szó — s ha e gondolatot teljes horderejében fogják fel: egy bizonyosra vesszük, hogy a legifjabb nemzedékre áldásos lesz ez a mozgalom s ezentul nem satnyul, de erősödik, izmosul a közép tisztamenti magyar.

Erkölcsvédés. Laptársunk nem képes szabadulni az általa megalkotott „morális jogéret” vesszőparipájától. Mikor azt hisszük, hogy már kiszenvéd a szegény pára az agyonlovagoltatásban, akkor egyszerre egy kis friss abrakot dob neki a gazdája és a szegény vesszőparipa újból tovább vonszolja egy-két napon át zörgős, aszott vázát.

A legújabb abrak miniszteri jászólnál jut ki a szegény sanyargatott morális jogéretnek és okot az abrakoltatásra az a famózus panaszlevél adott, amelynek alapján a „Szentesi Lap” szerkesztője Sima Ferenc és érdektársai az akkori belügyminiszter, Teleky Géza gróffal az alispán nyakát akarták kitekeretni.

Első ízben a nevezett panaszos azt hirdette, hogy ők látták is a miniszter rendeletét, mely az alispáni nyakkitekerést elrendelte. Ekkor megcáfoltuk ezt alaposan azzal, hogy a miniszternek ez ügyben a vármegye közíg. bizottságához intézett leiratát közöltük, melynek kapcsán a vádlevelet is megküldte, utasítván a közíg. bizottságot, hogy az ügyet újabban tanulmányozza, a panaszlevél érdemében tartson vizsgálatot és az összes ügyiratok felterjesztésével közölje a miniszterrel e tárgyban hozott határozatát.

Ez a mult év decemberén történt, a választás küszöbén.

A közíg. bizottság aztán f. évi jan. 21-iki gyűlésében 1416. sz. alatt kelt határozatával elutasította a panaszlevelet, azon indoklással, hogy ma épp oly keressé látja fennforogni a Stammer Sándor alispán elleni fegyelmi vizsgálat elrendelésének szükségét, mint ahogy ezt decemberi gyűlésén nem látta, mikor Sima Ferenc — mint közíg. biz. tag előszóval tette meg indítványát erre nézve.

Ez elutasító végzés aztán ugyancsak január hóban, a miniszter kívánságához képest, az összes ügyiratok kapcsán felterjesztett erre jött aztán le március hó folytán a belügyminiszter újabb rendelete, mely a közíg. bizottság f. évi január hó 21-én kelt 1416. számú és fenti hivatolt határozatát egyszerűen tudomásul veszi.

Laptársunk ez ügygel, illetve a mult havi közíg. bizottsági gyűléssel foglalkozva, melyen ez ügy is elintéztet nyert, a f. évi 37-ik számában azt írta, hogy a bizottság egyszerűen átsiklott e fontos tárgyon és csak Csemegi ellen rendelte el a bizottsági végrehajtás haladéktalan foganatosítását. Sima Ferenc és társai felekezése felett pedig ezen fegyelmi vizsgálatok befejezése után fog csak érdemleg határozni, ha t. i. annak majd szükségét látja.

Természetes, hogy a sajtó ellenőrzési kötelességéből kifolyóan, nem hagyhattak a közönséget az egyoldalú és elfogult tudósítás hatása alatt, melyben több a célza-

tos és tudatos rozszakart, mint a szigorú tárgyilagosság s így természetes az is, hogy a t. laptárs idevonatkozó állításait megkelle cáfolnunk, kimutatva, hogy nem a közgazgatási bizottság az, amely Sima Ferenc és érdektársai panaszát mellőzte, hanem a belügyminiszter maga.

Irtuk pedig erről szószerint a következőket:

„A közgazgatási bizottságnak január hóban hozott határozatát pedig, melylyel Sima Ferenc és társainak közvetlen a miniszternél benyújtott azon panaszát, hogy a fegyelmi vizsgálat Stammer Sándor alispánra is kiterjessék, elutasította, tudomásul vette a belügyminiszter s így a Sima-féle híres budapesti expedíció által keltett vérmes reményeknek — s nem az alispánnak — nyaka szegedett.”

Természetes, hogy a „morális jogéret” szegény megnyomorított vesszőparipája erre ismét felágaskodott a t. kollega alatt s így újabban meg kellett egy kissé abrakoltatni, amit a kollega — mint már fent mondtuk, ez alkalommal miniszteri jászólnál eszközöl illetéenképen:

„Nagyon tévedt tehát a „Szentés és Vidéke” s vele együtt a „Szeged” is, ha azt hiszi, hogy a belügyminisztérium vezetéseben oda süllyedjen a morális érzet, hogy szemet huny botrányos mulasztás és visszacél ellen, hogy egy megye alispánja . . . stb.”

Ezt megelőzően pedig: „Nem igaz ugyan is, hogy Stammer alispán ellen beadott felnyomatás elutasított volna, hanem kimondta a miniszter, hogy az iránt, hogy Stammer alispán ellen megindíttassék e a fegyelmi vizsgálat és felfüggesztessék-e állásától, akkor fog dönteni, ha a Csemegi ellen elrendelt fegyelmi vizsgálat be lesz fejezve.”

Hát kedves kollega, hiszen még a f. évi 37-ik számában azt méltóztatott írni, hogy azt nem a miniszter, hanem a megyei közíg. bizottság mondotta ki akkor, mikor márciusi gyűlésén átsiklott ezen az egész ügyön, amiért aztán ezt a renitens és minden morális jogéretben szűkölködő bizottságot, úgy mellesleg meg is méltóztatott egy kissé vagdálni.

A két állítása közül melyik hát az igaz? Az, amelyik a f. évi 37-ik, vagy az, amelyik a f. évi 40-ik számában látott napvilágot?

A közönség — mint láthatja — joggal kértheti ezt s joggal kértheti azt is, hogy miért hánytorgatja untalan a „morális jogéret” miniszternél, főispánnál, alispánnál, közíg. bizottságnál és, akiben magában még csak egy kis igazságérzet, de sőt még csak egy kis objektivitás sincs, honnan a közügyeket elfogulatlanul bírálhatná legalább annyira, hogy egyik közleményében ellentmondásba ne jöjjön önmagával a másikkal.

Mi felvilágosíthatjuk a közönséget, hogy egyik közleménye sem felel meg a tényállásnak, egyik sem igazi.

S mert minket nem vakít el sem a gyűlölet, sem a fékvezett harag szenvedélyes indulata és szokva vagyunk állításainkat alopas utánjárás után tényekre fektetni: ezt megtesszük most is, mikor bebizonyítjuk, hogy igenis mi szigorúan a való tényt magát regisztráltuk ebben az ügyben, a március havi közíg. bizottsági gyűlésről szóló tudósításunkban s mindaz, ami ezzel ellentétben állítatik, merő koholmány.

Azt irtuk hogy a miniszter egyszerűen tudomásul vette a megyei közíg. bizottságnak

ez ügyben a f. évi januáriusi gyűlésen hozott elutasító határozatát — és ez a szigorú igazság.

Az ezen tudomásulvételt tartalmazó min. leirat száma 85991.VI. 89. és a f. évi márc. 17-éről van keltezve.

Első kikezdésében elmondja, hogy elküldi azon iratokat, amelyekben a közíg. bizottság Csemegi ellen elrendelte a fegyelmi vizsgálatot és biztosítási végrehajtást.

A második kikezdés így szól:

„Továbbá f. évi január hó 21-én tartott ülésében 1416. sz. a. hozott határozatával Sima Ferenc és társait a m. évi 82621. sz. a. in-nen leküldött abbeli panaszának, mely szerint a fegyelmi vizsgálat a törvényszerű felügyelet elhanyagolása miatt Stammer Sándor alispán ellen elrendelni kérték, elutasította.”

A következő két kikezdés részletezi, mily iratok vannak még ez ügyhöz csatolva s aztán így szól:

„Az előadottakban részletezett ügyet felülvizsgálván, az iratokat a közgazgatási bizottságnak további szabályszerű eljárás végett a következő elhatározással küldöm vissza.”

Itt egy kikezdésben elmondja, hogy az első kikezdésben említett intézkedéseket jóváhagyja s pótlólag még 928 frt 80 kr. erejéig a biztosítást Csemegi ellen elrendeli.

Ezután pedig szóról-szóra így végzi: „A fegyelmi vizsgálatnak az alispán ellen kért elrendelését megtagadó, f. évi január hó 21-én 1416. sz. a. kelt határozatát azon indoklól, mivel az ímelt érintett (Csemegi elleni) fegyelmi vizsgálat eredménye alapján lesz csak megállapítható, vajjon az alispán terhelte-e, s mily arányban mulasztás? tudomásul vettem.”

E belügyminiszteri leirathoz nem szükséges talán bővebb magyarázatot fűzni. Látni való belőle, hogy a belügyminiszterben igenis sokkal több a „morális jogéret” és főleg a törvényisztelet, semmint sokan, itt vármegyénkben szeretik.

Az, hogy ebben a kérdésben, hol a vak gyűlölet örjöngő szenvedélye küzd az alispán ellen, nem olyan emberek léptek akcióba, kik felütön megállanak: nem szorult a t. laptárs újabb bizonyítására.

Ezt úgy is jól tudtuk, valamint azt is tudjuk, hogy ezeknél az akcióba lépett embereknél az a jezsuita jelszó járja: A cél szentesíti az eszközt.”

Tudjuk, hogy a cél: az alispán megluktatása; tudjuk, hogy elszánt emberrel van dolgunk, kinek minden fegyver jó, ha czeihoz segíti. Tudjuk azt is, hogy nincs vége a küzdelemnek.

De biztosítjuk t. laptársunkat arról is: hogy állunk eleje!

Ujdonságok.

Szentes, 1890. Április 3.

Április.

Felhő-, napfény-, meleg-, hideg-, szél- és szélesend váltakozik. Okos ember megenged magának egy-egy boldogságot és a bolord, gyakorolva magát régi mesétségében, azt hiszi, hogy okos ember. Ezt teszi az április.

Szeretik az emberek ezt a hónapot, mert alkalmas a baklövés kimentésére. Ha valami nem sikerül, vagy valakinek fájdalmat okoz: az áprilisi tréfa.

Siet is mindenki kivenni a részt a tréfalól. Némely ember meg nem állhatja

s előlegezi már márciusban. Így eshetett csak meg, hogy laptránc már vasárnap felakasztotta Gyömbér Palit. Nem volt igaz, hát legyen áprilisi tréfa. Colléga úr! Egy kis alaposág nem árt.

Az sem utolsó tréfa, hogy 21 dalárdisták van és ezek sem férnek meg a bórútkben. És milyen naivak. Hát nyilatkozik közüök, kik közül 2—3 jelen volt a határozathozatnál és azt helyeselte, a többi mit sem tud a dologról. De hát kellemes a nevet nyomtatva látni és április elseje van. No meg nagy úr Allah igaz prófétája Zima Ferig bey, kinek a szemhunyorításától is megijed . . . . aki ijedős.

Hanem van, amit április elsején sem hisznek el: hogy nincs több sikasztó; hogy a természetlótól minden rendben volt; hogy Zima Ferig bey szerényen válik; hogy a collegánk nézeti mérvadó; hogy a vasútnak gyorsabb is fog járni és hogy a főispánunk megy.

Üdvözlégy április: bolondok védője.

— **Személyi hírek.** Zsilinszky Mihály főispán a f. hó 1-én hétfőn érkezett haza fővárosi utjából. — Stammer Sándor alispán a megye járásában folyó ujoncozás foglalja el és tartja távol itthoni hivatalos teendőitől. Mint értesülünk, az alispán ma érkezik vissza utjából.

— **Vasútlügy.** Azt már megirtuk, hogy a tervbe vitt Szentes-vásárhelyi vasut vonalának közg. bejárását a kereskedelmi miniszter elrendelte. Ma abban a kedvező helyzetben vagyunk, hogy a vasút építése ügyében újabb előmenetelről adhatunk hírt. Ugyanis a megyei vasutügyi bizottság értekezéséből kifolyólag Zsilinszky Mihály főispán, mint a bizottság elnöke megtette a kormánytól a lépéseket az iránt, hogy a kereskedelmi miniszter közvetítse a három érdekelttség egyesülését (kun-szt.-márt.-tenyői szentesi és szentes-vásárhelyi) összehívva őket egy közös értekezletre. A kereskedelmi miniszter a megvélő két érdekelttséget ez iránt azonnal fel is hívta és az egyesülésre a tenyő-kunstmártoni érdekelttség nyomában készen is nyilatkozott olyformán, hogy a miniszter elnökelete alatt tartandó értekezletet előbb az érdekelttségek egy magán értekezlete előzné meg. melyen egyes keblezeti kérdések már előzetesen megbeszélendők és tisztázandók volnának. A tenyő-kunstmártoni érdekelttség igazgatója: Harlányi Frigyes ez iránt a napokban azzal értesítette Zsilinszky Mihály főispán, hogy a három érdekelttség, a f. hó 10-én től ő hívja össze az előzetes értekezletre akár Szolnokra, akár Budapestre. Minthogy pedig e hó 16-ig a sorozások okvetlen elyűlnak vármegyénkben, 17—18-án pedig a szentes-vásárhelyi vonal közgazgatási bejárása lesz: annárfogva a főispán úgy intézkedett, hogy az értekezlet közvetlen a bejárás után megtartassék és hisszük, hogy a három érdekelttség egy kis jóakarata mellett az, egyesülés ele nem fog semmi akadály gördülni, mi nagyon elősegítené a tervbe vitt vasut gyors kiépítését.

— **A másodaljegyzői állás.** Mint olvasóink emlékezni fognak, Szentes város közgyűlése elhatározta, hogy egy második aljegyzői állást szervez s ezzel kapcsolatosan utasította egy bizottságot, hogy a szervezeti szabályzatban annak megfelelően most már szigorúan körvonalozza az egyes jegyzők teendőit és munkakörét. E határozatot Székall Mihály városi aljegyző magára személyesen találta abból a helytelen fogyi telofogásból: mintha ő megválasztatásakor a hivatalával járó mellékjövédelmet is fizetés-ként kapta volna, melyet tehát a város most — bármiként fejlődik is s bármennyi újabb jegyzői állás rendszeresítését határozna is el, tőle semmikép el nem vonhat. Mi egy alkalommal — egy másik, ezzel különben egy vivású ügyvel kapcsolatban rámutattunk e felfogás abszurditására és a belügy-

miniszter most hozott végzésével nekünk adott igazat, amennyiben, mint erről a törvényhatóság útján a várost és főlebbező Székall Mihályt értesíti, a főlebbezésnek hely nem adatott, ellenben jóváhagyottat a város idevonatkozó közgyűlési intézkedése — úgy, hogy most már a másodaljegyzői állás betöltésének mi sem állja útját.

— **Változás a postán.** A f. hó 1 től új postajárat lépett életbe posta hivatalunknál. E szerint Szegvárról érkezik a posta délután 5 órakor, indul Szentesről Szegvárra délután 6 órakor. Mágocsról érkezik délelőtt fél 12 kor Mágocsra indul délután 4 óra 50 perkor. A csongrádi postajárat a régi maradt. Közlekedésről lévén szó, a husvétii ünnepekben utazó közönség figyelmébe ajánljuk utjolg, hogy saját kényelmére a zónajegyét bent a városban, a postahivatalnál megválthatja.

— **Ehhalasztott felolvasás.** A helybeli polgári olvasókör iránt érdeklődő főispánunk — mint nem régen közöltük — e körnek azon séjt ajánlatot tette, hogy egyes fővárosi szaktudásokat fog megnyerni felolvasások tartására s az első felolvasás husvét második napjára volt tervezve. A főispán legutóbb a fővárosban időzött, s z i l á g y i Sándort, az egyetemi könyvtár igazgatóját s történetírót, dr. Székely Lajos egyetemi tanárt és Széll Farkas kir. ítélő tábla bírót és régészt nyerte meg felolvasókul, de ezek közébejött ország elfoglaltságuk miatt most nem jöhetnek le, hanem még a tavasz folyamában fognak körünkben megjelenni s Csongrádvármegye, valamint Szentes város multjára vonatkozólag igen érdekes felolvasásokat tartani. A felolvasások idejéről a polgári olvasókör elnöksége kelő időben fogja értesíteni egy a körtagokat mint a nagy közönséget.

— **Illusztris vendégek.** Szentesnek vendégei lesznek a husvétii ünnepek alatt. Budapestről dr. Szivák Imre csongrádi képviselő, Békics Gusztáv jeles publicista, Asbóth János, Kráczsik Ferenc és Papp Samu orsz. képviselők lerándulnak főispánunk látogatására s úgy halljuk, hogy ez alkalomból, szombaton, a vendégek tiszteletére a szentesi vadásztársaság kirándulást tervez, mely vadászattal lenne összekötte.

— **Idegen toltak.** Valami az, mikor egy hírlap utalana a morális jogeretre, az igazsághoz való meleg barátságára, miniszterek törvenytiszteletére és szigorú igazságszolgálatára hivatkozik s aztán maga áll be az humoráltas leglekezelés apostolának, a korrupció hírdetőjének. Pedig a mi laptráncunk a „Szentesi Lap” egy cselekszik. A vármegye összes sajtója, a Szegeden megjelenő lapok, a mi lapunk, szóval mind csak semmi előtte, ha morális jogeretről van szó. Mind megvagyunk mi vesztegetve s egyedül ő az üdvözölt, az igaz, a morális lap nődég és mindenben. Hat nezzünk egy kisse a veszejég ennek a nagy erkölcsösségnek. Lásunk már: mi igaz belőle, mi csak látszat s mi meg emel is kevesebbet: otromba portintás a közönség szemébe. A regalekartalanítás ügye a legjobb alkalom e kis erkölcsi vívaskodásra. Ez alkalommal ugyanis azt írja a nagy erkölcsbőr. hogy a városi regalebizottság alaposan kifejtette és okmányokkal igazolta, hogy mennyiben tarthat a város jogos igényt arra, hogy regaleja, a kinstar képviselő által felajánlt 402 ezer frttal szemben 574 ezer frttal állapíttassék meg. Minthogy azonban ez alapos kitérés és okmányok dacára sem volt hajlandó a kinstar képviselője, a vármegye, a mult hó Vegen folyt tárgyalás alkalmából többet igérni, emel-fogva küldöttég ment a pénzügyminiszterhez, mely szintén a mult hó 20-én tisztelettel nála Horváth Gyula és Tors Kálmán vezetés mellett. A pénzügyminiszter aztán kifejtte a küldöttég előtt, hogy a város minden jogos igényt kesz teljesíteni s hangsúlyozta, hogy ő maga is mit tart jogosnak a város követeléséből.

Mindaz egy van előadva, mintha ez eredményt csupán ennek köszönhetné Szentes város, hogy olyan kitanó protektorok vezeték a küldöttéget a miniszterhez s bár mi egyáltalán nem kívánunk senki érdemétől egy jótányit sem levonni, kereken ki kell a lejtárs örökös erkölcsi ezületeire való hivatkozása folytán jelentünk, hogy e nagyképűsödés alatt tulajdonképpen elsmorogott erkölcsötlenység rejlik. Ugy nezd ki az egész, mintha nálunk Magyarországon meg a jog és törvény is csak úgy és akkor tartat-nek tiszteletben a kormány által is, ha hatal-

mas protekció védi s természetes, hogy e protektorok, kiknek egy futtyere megadja a miniszter a százezeket, miket eddig közgeje útján megadni macacsul vonatkozott — nagy becsben kell hogy tartassanak a rászorultak által.

De van ennek az úgynek egy másokéltelen oldala is: az, hogy Szentes város regalebizottsága magának harcolja el ezt az érdemet, hogy ő fejtette ki alaposan és igazolta be okmányokkal a város jogos követelését a tulajdonképeni kartalanításra nézve.

Bizony ebből, ha visszamegünk a forráshoz, egy belü sem igaz. Mert az okmányokat a város regalebizottsága szolgáltatá ugyan, de nem saját eszé-től, hanem: mert erre a vármegye által lett utastíva.

Ugy volt az, hogy mikor a vármegye többi közösgyeivel együtt Szentes város is megtette a pénzügyigazgatásnál a regalekartalanításra vonatkozó jelentését, 13124. lca. 1889. számú miniszteri rendelettel az összes ilyen jelentéssel azzal küldtek le a vármegyéhez, hogy számvevősege által vizsgálta-aszokat fölül. Szentes város jelentésében, mint erről a megyei számvevőseggel meggyőződött, alig volt jogos alapja azon öszzegek, mennyire a város regalejogát becsülte, mert a regalebizottság csak azon lovagolt, hogy ők sokat kérhetnek, miután a város annak idején 1 millió 900 ezer frtot fizetett a földesúrnak az összes urbárialis jogok megváltásáért. A megyei számvevőseggel aztán 218.1889. sz. a. beterjesztette a föl-lyüvög átlatról szóló jelentését, melyben megemlíti, hogy a város bejelentésében nincs megemlítve azon körülmény, hogy — habár 1885—86-ban, az élvettezett 25.000 frt évi jövedelemnek megfelelő 2505 frt járadékadónak 74 frt 80 krral kevesebb adó lett is kiróva a városra, de ugyanekkor a város, ugyanezen 2 év alatt 281 frt 60 k. ház-öszályadót s így ez öszzegek hozzáadásával tulajdonképpen együttesen nem kevesebb, de sőt több adót fizetett. Nem hozta fel továbbá Szentes város regalebizottsága indokolt azt sem, hogy 1881—86-ban egyezségleg 3404 frtot, illetve az épület-feltesetekkel együtt 5400 frtot kapott a nagyvendéglői rátaért bérösszeg fejében s hogy e ráthoz hozzá 118 ház tartozott, holott onnan túl e ráta 44 házz-számmra lön redukálva és dacára ennek, nyílt árverésen 9000 frtot adták ki, amiből nyilvánvaló, hogy a nevezett 1881—86. években, hatóságí téves intéz-keedés folytán e ráta nem lett soha kellően értékesítve.

Mind ezeknek pótlására tehát a megyei számvevői jelentés határozottan utasítatni vélenykedte Szentes várost az okon, mert csakis így tarthat jogosan igényt a kartalanítási törvény 6. §-ának b. pontja szerint, nagyobb kartalanítási öszzege-re.

Igy volt ez, tisztelt erkölcsbőr uraim. S bizony nagyfokú hiányossága a morális jogerzetnek kell ahhoz, hogy ennek dacára idegen toltakkal ekeskedjek s még inkább vall teljes morál inszanitára, ha Magyarországi kormányát olybá igyekszik feltüntetni, mint amelyen a jog és törvény csak akkor válik azzá, ha magas protekció segíti elő. Ismétljük mi nem kívánjuk semmiben sem kisébiteni a küldöttég vezetőinek érdemét, de azt nem hisszük, hogy pusztán a protekció birta rá a pénzügyminisztert Szentes város kartalanítási igénye jogos voltának felismerésére. Ha felismert; ez első sorban a vármegye érdeme.

— **Elutasított főlebbezések.** A mult év decemberben lefolyt közdelemteljes megyei tisztújítás utóféjtái lassanként egyik a másik után kezdenek lebonyolódni. Így újabban is két főlebbezés sorsa dönt el, melyeket Vidovics Antalnak miniszterti főlöszolgabíróvá és Mátffy Kálmánnak megyei I. aljegyzővé történt megválasztása elian nyújtottak be a minisztériummal. A miniszter mindkét főlebbezésben egyformán hozott ítéletet és azt a napokban leiratilag tudatta a vármegye törvényhatóságával. A miniszteri ítélet mindkét esetben elutasítja a főlebbezőket.

— **Gyermekkiállítás.** A csongrád megyei orvos-gyógyász-ez egylett március 31-én tartott értekezletén kimerítő határozatot hozott a tervbe vitt gyermekkiállítás érdemében. A kiállítás az egylett pünkösöd másodnapján rendezi a tül a kurcai népkertben, a volt iskola előtti szabad téren, hogy kedvezőtlen idő esetén az épületet is igénybe vehesse. 25 pályadíj tüzetett ki és pedig 1 első dr. 3 drb. aranyal, 1 másodík díj 2 drb. aranyal, 2 díj 1—1 drb. aranyal, 5 díj 3—3 drb. ezüst forintosal, 5 díj 2—2 drb. ezüst forintosal és 10 díj 1—1 drb. ezüst forint jutalommal. Egyide-

őleg megválasztották a zsúri tagjai is és a rendezőség. A zsúri tagjai: *Zsilinszky Mihályné, Stammer Sándorné, Pollák Sándorné, Kiss Zsigmondné, Seeder Jánosné, Zsoldos Ferencné és Köbber Mihályné* urnök, továbbá *Sarkadi N. Mihály* polgármester, *Nagy Imre* tanácsnok, *dr. Gótsl Bertalan*, *dr. Kálinger Zsigmond*, *Dósa Béla* gyógyszerész, *Dobray Sándor*, *Kristó Nagy István* és *Szabó Lajos* urak, kik majdan maguk választanak saját elnökekből elnököt. A rendező bizottság elnöke *Dósa Béla* gyógyszerész, tagjai pedig néhány egyleti tagon kívül jobbadán az ifjúságból választottak meg, amihogy a zsúri és rendezőség megválasztásánál általában az az elv vezette az egyetlet, hogy azokban a lakosság teljesen képviselve legyen. Az egylet maga pályadíjakra 65 frtot szavazott meg saját pénztárból s ezenkívül határozatba ment, hogy a közönséget, első sorban a nőegyleteket és intézeteket felhívják a kiállítás erkölcsi és anyagi gyámoltására, miután a kiállítással egyidejűleg a gyermekápolásról írt népies nyelvzetű szakfűzeteket is szándékoznak a nép között kiosztani, ami újabb költséggel jár. Tekintve az emberies és hazafias célt, semmi kétségünk, hogy a felhívottak minden elfognak követni az egylet működésének elősegítésére.

— **Olvasóköri közgyűlés.** Mult hó 30 án délután lett megtartva a helybeli polgári olvasókör évi rendes közgyűlése meglehetősen érdeklődés mellett. A szokásos közgyűlési tárgyak elintézése után a közgyűlés Stammer Sándor alispánt, Zsoldos Ferenc fakerskedőt és Podhradszky Ferenc gyógyszerészt s köri pénztárnokot tiszteletbeli tagokká választotta meg. Azután elnök értesítette a közgyűlést a főispánnak azon szép ajánlatáról, mely szerint a kör részére kiváló szakutódásokat szándékozik megvásárolni felolvasókul, mit a közgyűlés nagy örömmel fogadott, s megbízta a megválasztandó új választmányt, hogy annak idejében fejesse ki köszönetét a kör iránt oly melegen érdeklődő főispánnak. Továbbá az elnök jelentést tett a közgyűlésnek a módosított alapszabályok jóváhagyásáról, minek következtében a kör ezentuli címe: „*Szentesi polgári olvasókör.*” A választmányak azon javaslata, hogy ezentul tisztségülö vagy vál. tag nem lehet az, ki 2 vagy több frtnyi hátralékban van, egyhangulag lett elfogadva. A szavazással megjeztet választás eredménye a következő: elnök Balázsovits Norbert, alelnök dr. Balassa Péter, jegyző Papp Lajos tanító, pénztárnok Podhradszky Ferenc, ügyész dr. Csütő Kálmán, könyvtárnok Dászó Sándor, gonolok Török Imre; vál. tagok: id. Kone Imre, Szőke István, Kovács János építő, Molnár Imre, Soós Ferenc (iparos), Berecki Dániel, Szathmári Pál, Székely János gazd., Beszedes István, Köbber Mihály, Dósa Gérgy, Kö-

paszk János, Lakos Bilit, Csucs Antal, Tancos Lajos, Abaffy László, id. Szánthó János, Nagy Imre iparos, Rácz János, Mócz Kálmán.

— **Az asszonyirtó vége.** Gyömbér Pál hatszoros rablójlikos végre elnyerte nagyon kiérdemelt büntetését: kedden reggel 7 óraker akasztották fel a szegedi csilagbörtön egyik udvarában, mintegy 150 főnyi közönség jelenlétében. A szegedi lakos hasábkra menő tudósításokat közölnek az ítélet kihirdetéséről, az elítélt utolsó napjáról, melyet a siralomházban töltött és az akasztásról. Mi nem terjeszkedhetünk ki mind-e részletekre, melyeket Szegeden a ponyvairodalom is sietett átadni a halhatatlanságnak s ami az egész lefolyt tragédiában a legmélyebb hatást tette ránk: arról írunk csupán. Ez pedig a vadálati bűnös tördelmes bűnbánása, mely azonnali elfogta lelkt, ahogy a lelkes által erkölcsi oktatásban részesült. E bűnbánat az a benyomást teszi ránk, hogy itt is az emberiség maga a főbűnös, mely nem képes még most sem kellően gondoskodni a gyermeknevelésről. Külökv a társadalomból, az inség vitte e műveletlen lelket a bűné, melyből az erkölcsi oktatás legelső sugára kiragadta a tisztító bűnbánatba.

— **Megnertt felebbezés.** A helybeli róm. kath. egyháztanús meg a mult év végén két tanító kérelmezése folytán a kisebb fizetésű tanítók fizetésének emelését határozta volt el, de csakhamar megbánván e nemes cselekedetét, előbbi határozatát megsemmisítette, csakis Rumesdorfer József tanító házbírelti összegből 40 frtot engedett el, illetve ez összeggel javított a tanító helyzetén. Az egyház világi elnöke Balázsovits Norbert, az egyháztanús megsemmisítő határozatát megtelebhezvén a püspökhöz, ez a tanító fizetésemelésére vonatkozólag hozott határozat mellett nyilatkozott, amikéval a Rumesdorfer tanító házbírelti összegre hozott határozatot is helybenhagyta.

— **Utca-feltöltés.** Nagyban folyik a főutca keramit burkolatának két oldalán a földtöltéses, mely ényeli a régi búzós árkokat, ami mindenesetre föltöbbs kívánatos. Hanem, hogy a gyakorlatban ez az árokfeltöltés majl jónak bizonyul-e, főleg nagy nyári záporos idején — az majl ezután válik el. Mert, mikor fönteték még nem volt ilyen szép bombos háttura Köveze s mely árok voult el két oldalát, ez tulunk esetet, hogy a felgyült esős kiesapott az árokból s hogy lesz most, mikor még esztorna sem fogalja be? Bizonyosan kiesap a víz a járúra.

— **Halózáas.** Sarka a di Mihály volt szentes városi esudbiztos fia: Kupeczky László, a helybeli gimnázium III-ik osztályának egyik kiváló tanulója, ki Szeder János háttul nevelkedett, március 31-én, tulógyulladás következtében elhaláozott.

Temetése a f. hó 1-én d. u. 4 óraker volt a gimnázium tanuló ifjúsága, a tanári karral élén, gyászlobogó alatt vonult ki, hogy a korán elhunyt megadja a végteszteséget. Nyugodjék békeben!

— **Értesítés.** A kölesönös segélyző egyesület részvényesei ez uton is értesítettek, hogy a husvéti ünnepre való tekintettel az e heti részlebefizetés nem vasárnap, hanem ezt megelőző szombton délután eszközölhető.

Nyilatkozat.

A „Szentesi Lap” f. évi 40-ik számában, hat daleyleti tag aláírásával megjelent nyilatkozat folytán köteleességem kértum kijelenteni, hogy a „Szentes és Vidéke” f. évi 26-ik számában megjelent „Plátó, Ciceró és az igazság barátja” című közleményt én írtam. Írtam pedig a daleyletnek f. évi márc. hó 26-án tartott értekezletből kifolyólag, annak határozata és meghatalmazása alapján. Ez értekezleten, 1—2 daleyleti tag kivételével a többi tag annyira jelenvolt, hogy még a „Szentesi Lapban” megjelent nyilatkozat 6 aláírója közül is ott volt három.

Szentesen, 1890 április 2-án.

Jó Károly,
daleyleti karnagy.

A fentebbi nyilatkozat után magira a „Szentesi Lap” előzős nyilatkozatára semmi megjegyzésük sincsen. Egyet azonban nem hagyhatuk szó nélkül és ez az: Sok mindentéle embert láttunk már, de olyanokat, akiket meggyűlöltek, akik nevében aztán a meggyűlölés ellen tiltakozás történt s akik aztán erre azzal a nyilatkozattal álljtuk elő, hogy: de bizony nincs miért tiltakozni az ellen mert nekik jól esett a meggyűlölés — ilyenek csak most találunk ismarni a 6 nyilatkozó számból.

Laptulajdonos és felelős szerkesztő: Dr. Mátéffy Ferenc.
Társ-szerkesztő: Bánfalvi Lajos.

Hírdetés.

Alfirtó tisztelettel tulatna a n. é. közönséggel, hogy
nálam husvéti tojások
és más alkalmi ajtalékok, legfriss
mabb cuccok, a legújtanúsabban
kaphtók, továbbá naponta friss
sütemény és poszonyi kifli kaphtók.
Disztortáimra különösen
felhívom a n. é. közönség figyelmét.
Teljes tisztelettel 3—2
Máhr Kázmér,
caférsz, az iskola épületben.

Hírdetmény.

A szentesi ipartestület bekeztető bizottságának kiegészítése szempontjából, a f. évi ápril hó 13-án délután 9 óraker az ipartestület hivatalos helyiségében, az összes iparos segédek meghívásával közgyűlést fog tartani, melyre a város területén működő segédek oly figyelemzettséggel hivattuk meg hogy saját elnökekből 30 iparos segéd lesz az előjáróság szak iparosának ágazatai szerint megválasztandó, s hogy a megjelelenk számára való tekintettel nekül a választás érvényesen fog nyilvánítottatni.

Egyidejűleg figyelemzetnek a segédek arra is, hogy az 1884. évi XVII. t. cz. 142 és következő szakaszai értelmében, a segély-pénztár megalkutása szüntén tárgyalás alá fog vétetni, s az arra vonatkozó netaloni indítványokat a segédek, hozzá a közgyűlés napját megelőzőleg 4 nappal nyújtsák be, mert a később beérkező indítvány elfogadna nem lesz.

Az iparos segédek névjegyzéke az ipartestület helyiségében van tulveto, s az abban netán fel nem vett segédek, felvétel végett ugyanott az egyleti szolgálóni jelentkezhetnek.

Szentesen, 1890. évi március hó 29-én.
NYIRY GYULA,
h. tanácsnok, iparhatósági biztos.

!! NYOMDA-MEGNYITÁS !!

Van szerencsem a nagyérdemű közönség becses tulomására
hozni, hogy a volt Kovács Pál-jéle

könyvnyomdát

átvettem s helyben, a néhai Pollák Emánuel-jéle háttában, a mai napon
megnyitottam. — Könyvnyomdát a még hiányzó legmodernebb betű-
fajthak és hórtekekkel felszereltem, úgy hogy képes vagyok e számhába
rágó bármiméül munkát izléses, gyors és jutányos árban előállítani.

Azon reményben, hogy a nagyérdemű közönség vállalatomat
becses pártfogásába veendő, maradok

Szentes, 1890. április hó.

hirdető tisztelettel:

Goldstein Már,
könyvnyomda-tulajdonos.